

Ezekiels isolation fra sit samfund er med til at gøre ham til en unik formidler af det guddommelige.
Udsnit fra illustration af William Blake. © Lebrecht Music & Arts / Alamy Stock Photo.

Samfundet styrkes gennem adskillelse: Profeten Ezekiel i karantæne

**Ezekiels Bog afslører, at en profet kan udføre sin rolle selv i isolation
– og faktisk kan hans isolation være en del af hans budskab**

Rosanne Lieberman
Adjunkt i Gammel Testamente
Aarhus Universitet

Profeten Ezekiel er bl.a. kendt for sine mange mærkværdige handlinger – som at ligge på sin venstre side i 390 dage eller at spise brød bagt over møg – men der er især én handling, som stort set har gået forskernes næse forbi. I Ezekiels Bog kapitel 3, lige efter beretningen om profetens udvælgelse, bliver Ezekiel formanet til at isolere sig i sit hus:

Så talte [ånden] til mig og sagde: Gå hjem og luk dig inde i dit hus! Og du, menneske, de skal lægge dig i reb og binde dig, så du ikke kan gå ud til dem. Jeg lader din tunge klæbe til ganen, så du bliver stum og ikke kan anklage dem; de er et genstridigt folk. (Ezekiels Bog 3,24b-27)

I dette stykke fra Ezekiels Bog har der ofte været fokus på, at Ezekiel er bundet med reb (et motiv, der også optræder i kapitel 4), eller det at han bliver stum, medmindre Jahve befaler ham at tale. Disse særegne handlinger er rigtig nok vigtige for profetens virke. Jeg vil dog hævde, at

Ezekiels adskillelse fra sin sociale kontekst – i mindst et år (Ezekiels Bog 8,1) – udgør en endnu større gåde. Det faktum, at Ezekiel skal forblive i sit hus, forhindrer ham i at nå ud til et større publikum (faktisk alle, der ikke aktivt opsøger ham). Således bliver hans rolle som en profet, der formidler Jahves budskaber, afbrudt. Hvad er mon formålet med denne adskillelse?

Ezekiels bekymringer om renhed

Mange forskere mener, at der i Ezekiels Bog forekommer sproglige og tematiske lighedspunkter med de dele af Det Gamle Testamente, som man kalder for ”de præstelige tekster”.

FAKTA: De præstelige tekster

”De præstelige tekster” (også kaldet ”P-kilden”) er forskernes betegnelse for visse dele af Første til Fjerde Mosebog. Den mest kendte præstelige tekst er skabelsesberetningen i Første Mosebog kapitel 1. ”De præstelige tekster” kendetegnes ved en højtidelig stil, mange gentagelser og en udtalt interesse for renhedsforskrifter og kulten.

Et af de centrale temaer i den præstelige litteratur er opretholdelse af renhed i Jahves folk, så Jahve fortsat vil tage bolig iblandt dem. Dette afspejles i de præstelige teksters brug af det hebraiske udsagnsord *sāgar*, som betyder ”at lukke inde”, men det kan også oversættes med ”at isolere” eller ”at sætte i karantæne”. Det samme ord bliver brugt i Ezekiels Bog om profetens indespærring i Ezekiels Bog 3,24. De præstelige teksters forståelse af ordet kommer frem i eksempelvis Tredje Mosebog 13,4-6: Præsten skal isolere (*sāgar*) en person med en uren hudsygdom i syv dage for at forhindre dem i at forurene resten af samfundet. På samme måde beskriver Fjerde Mosebog 12,14-15, hvordan Moses’ søster Mirjam bliver isoleret (*sāgar*) uden for lejren i syv dage pga. en uren hudsygdom. I denne sammenhæng fungerer adskillelse fra fællesskabet som et middel til at forhindre spredning af urenhed og dermed beskytte samfundet. I tilfældet Ezekiel handler det ikke så meget om at isolere ham pga. hans urenhed. Det er snarere for at beskytte ham fra det omgivende miljø, som kunne være urent.

Ezekiels Bog foregår i det 6. århundrede f.Kr. under judæernes eksil i Babylonien. Bogen afslører de bekymringer, som optog nogle af judæerne i deres eksiltid, da Babylonien var et ”urent” miljø, hvor det var vanskeligt at overholde Jahves renhedsforskrifter. Eksempelvis skildres det brød, man spiser i Babylonien, som lige så urent som det brød, der bliver bagt over menne-skeafføring (Ezekiels Bog 4,13), fordi det er forurenede af de fremmede omgivelser. Derfor kan Ezekiels isolation (*sāgar*) fungere som en beskyttelse af hans egen renhed mod truslen fra de fremmede omgivelser (Ez 4,14-15).

Profeten Ezekiels rolle

Idet Ezekiel isolerer sig fra det urene miljø, bliver hans legeme mere acceptabelt, når det gælder mødet med Jahve. Ezekiels Bog hævder, at det at bringe urene ting i kontakt med Jahve (dvs. ind i hans tempel) truede Jahves renhed og fik guddommen til at forlade Jerusalem og straffe sit folk med eksil (Ezekiels Bog kapitel 8-11). Derfor er det afgørende, at alt og alle, der kommer i nærheden af Jahve, skal være så rene som muligt. I Ezekiels Bog er der forskrifter for de præster, der skal tjene i Jahves nye og fuldkomne tempel, når det bliver genopbygget i fremtiden. Disse love fastlægger renheden af præsternes legemer ved at begrænse, hvad de må spise, drikke, bære, røre ved mv. (Ez 44,15-31).

Profeten Ezekiel er også præst (Ez Bog 1,3). Selvom han ikke kan tjene i Jahves tempel grundet sit eksil, opretholder han dog så vidt muligt en præstelig standard for renhed for eksempel ved at:

1) Han spiser kun brød og drikker kun vand (Ez 4,9-10). Det betyder, at han ikke indtager urent

kød eller vin, som er forbudt for præster (Ez 44,21.31).

2) Han sørger ikke over sin kone, når hun dør (Ez 24,16-18), og undgår dermed at røre ved hendes "urene" lig i overensstemmelse med reglerne for præster (Ez 44,25).

3) Han bærer en linnedturban (Ez 24,17), som præster skal bære (Ez 44,18).

Ezekiel opretholder med andre ord en standard for præstelig renhed i det omfang, det er muligt for ham i sit eksil, så han er i stand til at være i Jahves nærhed. Selvom Jahve ikke har et tempel i Babylonien, oplever Ezekiel i sine visioner at han får adgang til Jahves ideale tempel, og her spiller Ezekiel en afgørende rolle i genindvielsen af kulten (Ezekiels Bog kapitel 43).

Ezekiels eksilsamfund

Profeten spiller altså en central rolle i, hvordan Ezekiels Bog portrætterer fællesskabet af Jahves tilbedere efter det babyloniske eksil. I bogen fremgår det, at det lykkes Ezekiel at opretholde tilstrækkelig renhed i Babylonien til, at han kan være i Jahves nærhed. Jahve viser sig for profeten gennem visioner og de dialoger, han har med Ezekiel, som også omhandler de inderste dele af templet, dvs. det allerhelligste.

Ifølge Ezekiels Bog har Jahve forladt sit tempel i Jerusalem (Ezekiels Bog 11,22-25), hvilket betyder, at de, der er tilbage i Jerusalem, er afskåret fra Jahves nærhed. Således peger Ezekiels Bog på, at håbet om og ansvaret for en fortsættelse af Jahves folk hviler på dem, der er i eksil og har adgang til profeten Ezekiel.

Ezekiels adskillelse og isolation fra sit samfund er med til at gøre ham til en unik formidler af det guddommelige i sin tid. Således skaber denne isolation af profeten de rette rammer for Jahves eksklusive nærvær hos judæerne i deres eksil. Dermed tjener profetens karantæne til at styrke og opretholde samfundet.

Denne artikel er en del af Rosanne Liebermanns kommende bog hos Oxford University Press: *Exile, Incorporated: The Body in the Book of Ezekiel*.

Her kan du læse mere

Stephen L. Cook og Corrine L. Patton m.fl., *Ezekiel's Hierarchical World: Wrestling with a Tiered Reality*. Society of Biblical Literature Symposium Series 31. Atlanta, GA: SBL Press 2004.

Margaret S. Odell, "You Are What You Eat: Ezekiel and the Scroll", *Journal of Biblical Literature* 117/2 (1998), s. 229–248.

Casey A. Strine, "Theological Anthropology and Anthropological Theology in the Book of Ezekiel", i J. C. Gertz, C. Körting og M. Witte (red.), *Das Buch Ezechiel: Komposition, Redaktion Und Rezeption, Beihefte Zur Zeitschrift Für Die Alttestamentliche Wissenschaft* 516. Berlin: De Gruyter 2020, s. 233–254.